Program wychowawczo-profilaktyczny
Szkoły Podstawowej
im. Kornela Makuszyńskiego
w Potępie

Podstawa prawna:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.) – art. 48 ust. 1.
- Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 820, z późn. zm.), w szczególności art. 1, art. 26 i art. 84.
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 515, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 881, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1162, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 163, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 110, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz. U. z 2026 r. poz. 378, 958).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 356, z późn. zm.) – w zakresie klas II–III oraz V–VIII objętych przepisami przejściowymi w roku szkolnym 2026/2027.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1604, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1449, z późn. zm.).
- Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2026/2027, z uwzględnieniem zmian ogłoszonych we wrześniu 2026 r.
- Statut Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Potępie.
- Standardy Ochrony Małoletnich przyjęte w szkole.

Wstęp

Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny realizowany w Szkole Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Potępie opiera się na hierarchii wartości przyjętej przez radę pedagogiczną, radę rodziców i samorząd uczniowski, wynikających z przyjętej w szkole koncepcji pracy.

Treści Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego są spójne ze statutem szkoły, w tym z warunkami i sposobem oceniania wewnątrzszkolnego.

Istotą działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły jest współpraca całej społeczności szkolnej oparta na założeniu, że wychowanie jest zadaniem realizowanym w rodzinie i w szkole, która w swojej działalności musi uwzględniać zarówno wolę rodziców, jak i priorytety edukacyjne państwa. Rolą szkoły, oprócz jej funkcji dydaktycznej, jest dbałość o wszechstronny rozwój każdego z uczniów oraz wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny.

Wychowanie rozumiane jest jako wspieranie uczniów w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Proces wychowania jest wzmacniany i uzupełniany poprzez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny jest spójny z zatwierdzonym szkolnym zestawem programów nauczania i uwzględnia wymagania opisane w podstawie programowej.

Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny określa sposób dążenia do osiągania celów kształcenia oraz realizacji zadań wychowawczych określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Uwzględnia także kierunki i formy oddziaływań wychowawczych, których uzupełnieniem są działania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli.

DIAGNOZA SYTUACJI WYCHOWAWCZEJ SZKOŁY – na początek roku szkolnego

Niniejszy zaktualizowany program wychowawczo-profilaktyczny na rok szkolny 2026/2027 zakłada podejmowanie działań wychowawczo-profilaktycznych skierowanych do uczniów, rodziców i nauczycieli Szkoły Podstawowej w Potępie. Przed aktualizacją programu wychowawczo-profilaktycznego dokonano analizy obecnej sytuacji na podstawie:

- diagnozy potrzeb i problemów
- obserwacji uczniów na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych,
- informacji od nauczycieli o bieżących problemach wychowawczych,
- wniosków z pracy pedagoga i psychologa szkolnego
- innych dokumentów i spostrzeżeń ważnych dla szkoły (np. koncepcja funkcjonowania i rozwoju szkoły opracowana przez dyrektora, uwagi, spostrzeżenia, wnioski nauczycieli, uczniów, rodziców).

Ważnym aspektem programu wychowawczo-profilaktycznego na rok szkolny 2026/2027 jest kontynuowanie uświadamiania uczniom znaczenia obowiązujących w szkole Standardów Ochrony Małoletnich oraz wyposażania ich w umiejętność stosowania ustalonych w nich zasad.

Podstawowym celem niniejszego Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego jest wspieranie dzieci i młodzieży w rozwoju oraz zapobieganie zachowaniom problemowym i ryzykownym. Ważnym elementem realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego jest kultywowanie tradycji i ceremoniału szkoły.

Wyniki diagnozy i ewaluacji dotychczasowych programów wskazują na wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa uczniów w szkole, pozytywny klimat emocjonalny, znikomy poziom zagrożenia przemocą, narkomanią.

W oparciu o kierunki polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2026/2027, wnioski z nadzoru pedagogicznego za rok szkolny 2025/2026, program wychowawczo-profilaktyczny szkoły, wyniki przeprowadzonych diagnoz, zostały wyłonione następujące obszary problemowe:

- zapewnienie bezpieczeństwa w szkole,
- wspieranie procesu kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy,
- dbałość o kształtowanie postaw uczniów – rozwijanie dobrych relacji pomiędzy nauczycielami a uczniami, uczniami i pracownikami szkoły oraz rodzicami,
- tworzenie warunków sprzyjających rozwijaniu samodzielności uczniów, zwiększenie aktywności społecznej uczniów, rodziców i nauczycieli na rzecz szkoły poprzez np. proponowanie uczniom zróżnicowanych form pracy,
- uwzględnianie tematyki związanej z rozwijaniem u uczniów sprawności fizycznej, nawyku aktywności ruchowej, umiejętności udzielania pierwszej pomocy,
- podejmowanie działań związanych z rozwijaniem u uczniów empatii i wrażliwości na potrzeby innych poprzez naukę aktywnego słuchania (zachęcanie uczniów do uważnego wsłuchiwania się w to, co mówią inni, prowadzenie rozmów o emocjach),
- kształtowanie postaw patriotycznych, społecznych i obywatelskich, odpowiedzialności za region i ojczyznę, dbałości o bezpieczeństwo własne i innych,
- kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych, wspieranie aktywności fizycznej uczniów,
- profilaktyka przemocy rówieśniczej, zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży, wsparcie w kryzysach psychicznych, profilaktyka uzależnień,
- promowanie higieny cyfrowej i bezpiecznego poruszania się w sieci, rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie,
- rozwijanie u uczniów empatii i wrażliwości na potrzeby innych; propagowanie idei wolontariatu, dzięki któremu dzieci i młodzież rozwijają swoją wrażliwość na los potrzebujących, biorą na siebie odpowiedzialność za własne życie i życie społeczne,
- kształtowanie myślenia analitycznego uczniów poprzez interdyscyplinarne podejście do nauczania przedmiotów przyrodniczych i ścisłych oraz rozwijanie umiejętności matematycznych,

- kształcenie umiejętności uczenia się przez całe życie poprzez wzmocnienie współpracy szkół i placówek z pracodawcami oraz z instytucjami regionalnymi, w tym rozwijanie umiejętności komunikacyjnych uczniów, które umożliwią dialog z innymi i z samym sobą (nauka nawiązywania serdecznego kontaktu, sympatii, szacunku i tolerancji),
- kształtowanie kompetencji międzykulturowych (nabywanie umiejętności porozumiewania się w języku obcym, ale również kształtowanie postawy otwartości i akceptacji, woli porozumienia oraz ciekawości dotyczącej poznawania różnic) – praca z uczniem z doświadczeniem migracyjnym,
- kultywowanie tradycji szkoły, dbałość o klimat szkoły.

OGÓLNE CELE WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE SZKOŁY

Wychowanie to całokształt świadomych i celowych działań pedagogicznych wspierających ucznia w osiąganiu dojrzałości fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej:

- *Dojrzałość fizyczną* należy rozumieć jako dbałość o zdrowie własne i innych ludzi oraz umiejętność tworzenia środowiska sprzyjającego zdrowiu.
- *Dojrzałość psychiczną* – jako zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, właściwego stosunku do świata, poczucia odpowiedzialności za siebie i innych oraz otaczający świat.
- *Dojrzałość społeczną* – jako umiejętność samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych, dokonywania odpowiedzialnych wyborów, pełnienia ról społecznych, sprawnego i odpowiedzialnego funkcjonowania we współczesnym świecie.
- *Dojrzałość duchową* – jako poczucie sensu życia i istnienia człowieka, zbudowanie stabilnego systemu wartości opartego na prawdzie, dobru i pięknie.

Treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane są do uczniów, a treści i działania o charakterze profilaktycznym do uczniów, nauczycieli i rodziców.

SZCZEGÓŁOWE CELE WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE

przyjęte przez Szkołę Podstawową w Potępie na rok szkolny 2026/2027 (wynikające z diagnozy) oraz uwzględniające priorytety MEN na rok szkolny 2026/2027

1. **Edukacja zdrowotna w szkole – promowanie zdrowego stylu życia, aktywności ruchowej oraz przygotowanie uczniów do odpowiedzialnych zachowań prozdrowotnych i udzielania pierwszej pomocy:**
   1) propagowanie wiedzy na temat zdrowia i profilaktyki prozdrowotnej,
   2) propagowanie wiedzy z zakresu bezpieczeństwa,
   3) propagowanie zdrowych nawyków żywieniowych,
   4) uświadomienie uczniom zależności pomiędzy odpowiednim stylem życia a zdrowiem,
   5) zapobieganie nałogom i uzależnieniom,
   6) zmiana obiegowych przekonań na temat środków psychoaktywnych,
   7) podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska,

8) rozwijanie sprawności fizycznej i nawyku aktywności ruchowej, odporności, nauka udzielania pierwszej pomocy.

2. Profilaktyka uzależnień behawioralnych i przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej. Wspieranie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz udzielanie pomocy w kryzysach psychicznych :

1) działania edukacyjne, profilaktyczne i interwencyjne w sytuacjach kryzysowych:
   - edukowanie w zakresie uzależnień behawioralnych oraz ich wpływu na zdrowie psychiczne i fizyczne uczniów, jak również na relacje międzyludzkie,
   - prowadzenie zajęć edukacyjnych na temat zdrowia psychicznego, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania emocji i budowania zdrowych relacji,
   - Warsztaty i lekcje wychowawcze dotyczące emocji, stresu, radzenia sobie z presją.
   - Szkolenia dla nauczycieli i rodziców nt. rozpoznawania sygnałów kryzysu u dzieci i młodzieży.
   - Kampanie informacyjne (np. dotyczące zdrowia psychicznego, przeciwdziałania przemocy).
   - Wprowadzanie programów edukacyjnych wspierających rozwój empatii, asertywności i odporności psychicznej.
2) rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze stresem i emocjami:
   - propagowanie zajęć pozalekcyjnych, olimpiad i konkursów przedmiotowych,
   - Rozpoznawanie i nazywanie własnych emocji
   - Rozwijanie świadomości sygnałów stresu
   - Uczenie konstruktywnych sposobów regulacji emocji
   - Zapobieganie zachowaniom destrukcyjnym (np. agresji, wycofaniu, uzależnieniom)
   - Wzmacnianie poczucia sprawczości i kontroli
   - Budowanie odporności psychicznej i elastyczności w obliczu trudności
3) wzmacnianie poczucia własnej wartości, wiary w siebie i swoje możliwości:
   - Kształtowanie pozytywnego obrazu siebie
   - Wzmacnianie wiary w swoje możliwości i sprawczość
   - Odróżnianie konstruktywnej krytyki od negatywnego oceniania
   - Rozwijanie wewnętrznej motywacji
   - Budowanie odporności na porażki i niepowodzenia
4) rozwijanie zdolności samooceny: samoakceptacji i samokrytycyzmu, oraz zdolności samokontroli, opanowania ekspresji własnych uczuć i emocji:
   - Rozwijanie umiejętności realistycznej oceny własnych zachowań i emocji
   - Budowanie postawy akceptacji siebie z jednoczesną gotowością do rozwoju
   - Kształtowanie zdolności do samorefleksji i uczenia się na błędach
   - Rozwijanie umiejętności kontrolowania emocji i reakcji
   - Opanowanie sposobów wyrażania emocji w sposób konstruktywny i adekwatny
5) tworzenie warunków sprzyjających rozwijaniu samodzielności uczniów:
   - Wzmacnianie poczucia sprawczości i odpowiedzialności

- Kształtowanie umiejętności podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów
- Rozwijanie inicjatywy i motywacji wewnętrznej
- Uczenie planowania, organizowania i realizowania zadań
- Przygotowanie do funkcjonowania w dorosłym życiu

6) zwiększanie aktywności społecznej uczniów na rzecz szkoły, poprawa frekwencji na zajęciach lekcyjnych – zapobieganie wagarom i zachowaniom ryzykownym:
   - Wzmacnianie identyfikacji ucznia ze szkołą (poczucie: „to moja szkoła")
   - Zwiększenie zaangażowania uczniów w życie społeczne klasy i szkoły
   - Kształtowanie odpowiedzialności i postaw prospołecznych
   - Zapobieganie wagarom i zachowaniom ryzykownym poprzez wczesną profilaktykę
   - Tworzenie atrakcyjnego środowiska, w którym uczeń chce być obecny
7) uwrażliwienie na kulturę języka i kulturalne zachowanie:
   - Kształtowanie nawyku używania języka poprawnego, życzliwego i adekwatnego do sytuacji
   - Uczenie zasad dobrego wychowania i etykiety językowej
   - Budowanie postawy szacunku wobec rozmówców, niezależnie od ich poglądów i pochodzenia
   - Przeciwdziałanie agresji słownej, hejtowi, wulgaryzmom i mowie nienawiści
   - Rozwijanie empatii, uprzejmości i świadomej komunikacji interpersonalnej
8) kształcenie umiejętności empatycznych zachowań i wrażliwości na potrzeby innych:
   - propagowanie idei wolontariatu,
   - rozwijanie umiejętności rozpoznawania i rozumienia emocji innych osób
   - kształtowanie postawy wrażliwości i gotowości do pomocy
   - zmniejszanie postaw egocentrycznych, obojętności i nietolerancji
   - wzmacnianie pozytywnych zachowań społecznych: współpracy, życzliwości, solidarności
   - budowanie bezpiecznego, wspierającego środowiska szkolnego
9) wspieranie procesu kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy:
   - wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych uczniów i nauczycieli, ze szczególnym uwzględnieniem:
     - bezpiecznego poruszania się w sieci,
     - krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie.
   - promowanie higieny cyfrowej i bezpiecznego poruszania się w sieci, rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie.

3. **Szkoła miejscem budowania odporności społecznej – kształtowanie postaw patriotycznych, obywatelskich i prospołecznych oraz odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych:**

1) **kształtowanie postaw obywatelskich oraz umiejętności pozwalających na zaangażowanie w sprawy publiczne:**
   - odpowiedzialność za region i ojczyznę,
   - dbałość o bezpieczeństwo własne i innych,
   - edukacja historyczna i kulturowa, przestrzeganie prawa i zasad współżycia społecznego.
   - tolerancja,
   - szacunek dla innych: dla różnorodności, tolerancji i empatii wobec innych,
   - odpowiedzialności za swoje czyny i ich wpływ na otoczenie,
   - solidarności – poczucia wspólnoty i chęci niesienia pomocy innym,
2) **rozwijanie umiejętności obywatelskich:**
   - poznawanie funkcjonowania społeczeństwa, mechanizmów demokratycznych i zjawisk społecznych,
   - analizowanie informacji, formułowanie opinii i argumentowania,
   - aktywne angażowanie się w sprawy lokalne, regionalne i globalne tj. praca w zespole, rozwiązywanie konfliktów i podejmowanie decyzji w grupie; udział w projektach obywatelskich, np. organizowanie akcji charytatywnych; sprzątanie okolicy; wolontariat; udział uczniów w debacie i dialogu – kształtowanie umiejętności prowadzenia dyskusji, wyrażania opinii i poszanowania zdania innych; organizacja spotkań z przedstawicielami władz – umożliwienie uczniom kontaktu z osobami zaangażowanymi w życie publiczne i poznanie funkcjonowania instytucji państwowych.

4. **Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży – profilaktyka zagrożeń:**
   - budowanie pozytywnych relacji,
   - rozwijanie umiejętności społecznych,
   - edukacja na temat przemocy,
   - wczesne reagowanie na sygnały przemocy,
   - wsparcie dla ofiar.

5. Wspieranie podejmowania świadomych decyzji edukacyjno-zawodowych, ze szczególnym uwzględnieniem doradztwa zawodowego i promocji kształcenia zawodowego. Upowszechnienie nowej oferty kształcenia zawodowego wypracowanej z branżami poprzez:

- prowadzenie zajęć doradczych w placówkach oświatowych,
- zacieśnianie relacji z lokalnym rynkiem pracy,
- popularyzacja nowoczesnych kierunków kształcenia,
- prowadzenie zajęć z orientacji i doradztwa zawodowego dostosowanych do wieku i etapu edukacyjnego uczniów szkoły podstawowej.
- opracowywanie i wdrażanie wewnątrzszkolnego programu doradztwa dostosowanego do wieku uczniów.

6. **Wspieranie ciekawości i aktywności poznawczej uczniów poprzez promowanie kształcenia interdyscyplinarnego i pracy projektowej oraz wykorzystywanie oceniania kształtującego i informacji zwrotnej w pracy z uczniem poprzez:**

- organizowanie zajęć łączących podstawy z dwóch lub więcej przedmiotów aby pokazać spójność realnego świata,
- odwoływanie się na lekcjach do autentycznych wyzwań społecznych, klimatycznych czy technologicznych zamiast sztywnego trzymania się podziału na godziny przedmiotowe,
- stawianie na zadania długofalowe, w których uczeń sam stawia hipotezę, zbiera dane, analizuje je i prezentuje wnioski,
- angażowanie uczniów w samodzielne poszukiwanie odpowiedzi na pytania problemowe przed podsumowaniem tematu przez nauczyciela,
- dzielenie ról w zespole projektowym, co uczy odpowiedzialności za wspólny wynik i wymianę pomysłów,
- wdrażanie uczniów do refleksji nad własnym postępem oraz do udzielania życzliwych, opartych na kryteriach uwag kolegom z klasy.

7. **Promowanie higieny cyfrowej i aktywności offline. Rozwijanie umiejętności bezpiecznego poruszania się w sieci i krytycznego myślenia, w tym odpowiedzialnego korzystania ze sztucznej inteligencji, a także korzystania z funkcjonalności i zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej poprzez:**

- egzekwowanie zasad korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych, zgodnie ze statutem szkoły,
- zapewnienie uczniom kącików czytelniczych lub zajęć sportowych na przerwach,
- uświadamianie uczniów, jak korzystanie z ekranów przed snem psuje odpoczynek i wpływa na samopoczucie,
- ustalenie z uczniami zasad używania telefonów podczas lekcji oraz wycieczek (zgodnie ze statutem szkoły),
- wskazanie sposobów jak rozpoznać i weryfikować fałszywe informacje i zmyślone wiadomości w internecie,
- wyjaśnianie, czym jest sztuczna inteligencja i jak korzystać z niej uczciwie, nie zastępując własnego wysiłku,
- pokazanie uczniom na przykładach, że sztuczna inteligencja często się myli i trzeba sprawdzać jej odpowiedzi,
- rozmawianie o skutkach cyberprzemocy, czyli dręczenia w sieci, oraz o ochronie prywatności,
- wykorzystywanie zasobów ZPE do pracy projektów zespołowych na lekcji.

8. **Wspieranie przedszkoli i szkół we wdrażaniu zmian wynikających z Reformy 26. Kompas Jutra, ukierunkowanych na tworzenie szkoły wymagającej, wspierającej i przyjaznej rozwojowi ucznia.**

9. **Rozpoznawanie potrzeb dzieci i młodzieży z wykorzystaniem oceny funkcjonowania w środowisku przedszkolnym i szkolnym. Wspieranie przedszkoli i szkół w zakresie współpracy z rodzicami w procesie edukacji, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i wychowania w celu zapewnienia spójności i skuteczności wsparcia udzielanego każdemu dziecku.**

10. Kontynuacja działań związanych z rozwijaniem u uczniów empatii i wrażliwości na potrzeby innych poprzez:

- naukę aktywnego słuchania (zachęcanie uczniów do uważnego wsłuchiwania się w to, co mówią inni,
- prowadzenie rozmów o emocjach (omawianie uczuć oraz emocji, zarówno własnych, jak i innych ludzi),
- wspólne działania – angażowanie uczniów w wolontariat lub działania charytatywne, które pozwalają im zobaczyć świat z perspektywy innych.

SZCZEGÓŁOWY HARMONOGRAM DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNYCH

Lp.	Obszar	Zadania wychowawcze szkoły	Odpowiedzialni	Termin
1.	Kontynuacja działań promujących zdrowy styl życia, zachowania prozdrowotne i aktywność fizyczną uczniów, zgodnie z kierunkami polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2026/2027	− realizacja działań określonych w podstawach programowych przedmiotu „Edukacja zdrowotna” oraz przedmiotu wychowanie fizyczne, przyroda, biologia, technika	− nauczyciele przedmiotów	przez cały rok
		− realizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży zdrowym trybem życia i aktywnością ruchową, − udział w zajęciach dodatkowych rozwijających sprawność fizyczną (zajęcia pozalekcyjne, lekcje WF)	− nauczyciele poszczególnych przedmiotów	przez cały rok
		− organizowanie wycieczek i spacerów rozwijających sprawność fizyczną	− wychowawcy	przez cały rok

		− realizacja aktualnych ogólnopolskich i regionalnych programów edukacyjnych i profilaktycznych dotyczących zdrowego stylu życia, żywienia i zapobiegania uzależnieniom (w tym, jeśli szkoła uczestniczy, programu „Trzymaj Formę!”), − przygotowywanie dzieci i młodzieży do startu w konkursach na temat ochrony zdrowia i zdrowego odżywiania	− zespół ds. promocji szkoły, − nauczyciele poszczególnych przedmiotów	przez cały rok
		− prowadzenie zajęć metodami nowatorsko-aktywizującym i mającymi na celu kształtowanie zachowań służących zdrowiu	− nauczyciele poszczególnych przedmiotów	przez cały rok
		− zachęcanie uczniów do samodzielnej i systematycznej aktywności ruchowej, uprawiania sportu, korzystania z zasobów boiska szkolnego, sali gimnastycznej	− nauczyciele poszczególnych przedmiotów	przez cały rok
		− organizowanie spotkań uczniów osobami zawodowo zajmującymi się zdrowiem i profilaktyką zdrowotną	− wychowawcy klas, − pedagog	przez cały rok

		− dbanie o realizację zaleceń lekarskich uczniów ze zdiagnozowanymi chorobami przewlekłymi, − objęcie opieką psychologiczno-pedagogiczną uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, − konsultacje z pedagogiem, − konsultacje z psychologiem	− nauczyciele przedmiotów, − pedagog, − psycholog	przez cały rok
		− diagnozowanie niepowodzeń i organizowanie pomocy dla uczniów mających trudności w nauce	− nauczyciele przedmiotów − pedagog − psycholog	przez cały rok
		− dostosowanie pracy dydaktycznej (formy i metody), wychowawczej i opiekuńczej do potrzeb uczniów o specyficznych potrzebach edukacyjnych w celu zwiększenia ich bezpieczeństwa	− nauczyciele przedmiotów, − pedagog, − psycholog	przez cały rok
		− rozwój uniwersalnych umiejętności uczniów oraz kluczowych kompetencji niezbędnych do poruszania się na rynku pracy (udział w kursach, szkoleniach, warsztatach, spotkaniach z pracodawcami)	− nauczyciele przedmiotów zawodowych, − osoby z zewnątrz	przez cały rok szkolny

2.	Profilaktyka zagrożeń – zapobieganie agresji i przemocy w grupach rówieśniczych, z uwzględnieniem cyberprzemocy	− podejmowanie działań wychowawczych, edukacyjnych i profilaktycznych mających na celu: ● budowanie pozytywnych relacji, ● rozwijanie umiejętności społecznych, ● edukowanie na temat przemocy, ● wczesne reagowanie na sygnały przemocy, ● wsparcie dla ofiar	− nauczyciele i wychowawcy, − pedagog, psycholog, pedagog specjalny	przez cały rok

	Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży: działania profilaktyczne, edukacyjne, interwencyjne	– **działania edukacyjne i profilaktyczne** w zakresie ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, wsparcie w kryzysach psychicznych**:** ● działania informacyjne o zdrowiu psychicznym, uczenie radzenia sobie ze stresem, budowanie odporności psychicznej, ● wspieranie zdrowych nawyków tj. zachęcanie do regularnej aktywności fizycznej, zdrowej diety, odpowiedniej ilości snu, co ma pozytywny wpływ na zdrowie psychiczne; tworzenie sprzyjającego otoczenia, ● zapewnienie dzieciom i młodzieży poczucia bezpieczeństwa, wsparcia emocjonalnego, akceptacji w domu, szkole i w środowisku rówieśniczym, – **podejmowanie działań interwencyjnych:** ● zapewnienie szybkiego i łatwego dostępu do specjalistów w razie potrzeby, ● udzielanie profesjonalnej pomocy w przypadku zaburzeń psychicznych,	nauczyciele i wychowawcy. - pedagog, psycholog, pedagog specjalny.	

		● wsparcie w sytuacjach kryzysowych – szybka i skuteczna interwencja w przypadku kryzysów emocjonalnych, myśli samobójczych czy innych trudnych sytuacji		
		− profilaktyka uzależnień: ● środki i substancje psychoaktywne – wyposażenie uczniów, rodziców i nauczycieli w wiedzę o uzależnieniach i możliwościach szukania pomocy (narkomania, dopalacze, alkohol, nikotyna)		
		− wdrażanie do przestrzegania podstawowych zasad bezpieczeństwa w różnych sytuacjach życiowych, kształtowanie właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia	− wychowawcy, − pedagog, − psycholog	przez cały rok
		− propagowanie zdrowych nawyków żywieniowych	− wychowawcy, − pedagog, − psycholog	przez cały rok
		− uświadomienie uczniom zależności pomiędzy odpowiednim stylem życia a zdrowiem	− wychowawcy, − pedagog, − psycholog	przez cały rok

		− zapobieganie nałogom i uzależnieniom np. organizacja konkursu na temat wpływu używek na zdrowie uczniów, na temat zagrożeń dla zdrowia i życia ze strony narkotyków dopalaczy, wirus HIV dla uczniów	− wychowawcy, − pedagog, − psycholog,	przez cały rok
		− gazetki ścienne, np. na temat zagrożeń zdrowia i życia, uzależnień	− wychowawcy, − pedagog, − psycholog	przez cały rok
		− zapewnienie młodzieży opieki pielęgniarskiej	− dyrekcja	przez cały rok
		− honorowe krwiodawstwo – pogadanki i spotkania	− nauczyciel biologii, − przedstawiciele centrum krwiodawstwa	przez cały rok
		− wspomaganie uczniów w zapobieganiu stanom depresyjnym i lękowym	− wychowawcy, − pedagog, − psycholog	przez cały rok
		− wspomaganie uczniów w problemach związanych z ich niepełnosprawnością, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, − podnoszenie jakości edukacji włączającej	− wychowawcy, − nauczyciele, − pedagog, − psycholog	przez cały rok
		− prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej na temat uzależnień	− wychowawcy, − pedagog, − psycholog, − przedstawiciel sanepidu, − policjant	przez cały rok
		− zapewnienie bezpieczeństwa i porządku poprzez pełnienie dyżurów nauczycielskich	− nauczyciele	przez cały rok

		− propagowanie modelu aktywnego spędzania wolnego czasu, kształtowanie sprawności fizycznej	− wychowawcy, − nauczyciele wychowania fizycznego	przez cały rok
		− współpraca z instytucjami obywatelskimi i społecznymi	− pedagog, − psycholog	przez cały rok
		− wdrażanie do odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych, uczenie bezpieczeństwa w Internecie	− wychowawcy, − pedagog, − psycholog, − policjant	przez cały rok
		− dni sportu, rajdy piesze, zajęcia integracyjne na świeżym powietrzu	− wychowawcy − nauczyciele wychowania fizycznego	przez cały rok
3.	Kształtowanie postaw–patriotycznych, społecznych i obywatelskich, odpowiedzialności za region i ojczyznę, dbałości o bezpieczeństwo własne i innych – edukacja historyczna i kulturowa, przestrzeganie prawa i zasad współżycia społecznego	− rozwijanie u uczniów poczucia tożsamości narodowej, zaangażowania w życie społeczne oraz odpowiedzialności za dobro wspólne, − dbanie o dobre imię szkoły reprezentowanie szkoły	− zespół ds. promocji szkoły, − samorząd uczniowski, − klub wolontariatu,	przez cały rok
		− zapoznanie z dziedzictwem kulturowym – poznawanie historii, tradycji i wartości narodowych, symboli państwowych, a także kultury i sztuki polskiej	− wychowawcy, − nauczyciele historii	przez cały rok
		− udział w obchodach świąt państwowych, rocznic historycznych i innych wydarzeniach o charakterze patriotycznym	− samorząd uczniowski	przez cały rok

		− ukazywanie uczniom pozytywnych wzorców osobowych związanych z Polską poprzez prelekcje o sławnych i dobrych ludziach, spotkania z ciekawymi osobowościami opowiadającymi o tradycji i kulturze	− wychowawcy, − nauczyciele, − zaproszeni goście	przez cały rok
		− szacunek dla symboli narodowych: dbałość o godne traktowanie flagi, hymnu i innych symboli państwowych	− wychowawcy	cały rok szkolny
		− organizowanie wycieczek edukacyjnych i krajoznawczych dostosowanych do wieku uczniów	− wychowawcy	cały rok szkolny
		− **troska o dziedzictwo narodowe:** działania na rzecz ochrony zabytków, miejsc pamięci i innych elementów dziedzictwa narodowego	− wychowawcy	cały rok szkolny
		− wspieranie polskiej kultury: promowanie polskiej muzyki, literatury, filmu i innych przejawów kultury	− nauczyciele przedmiotu, − wychowawcy	cały rok szkolny

4.	Kontynuacja działań związanych z rozwijaniem u uczniów empatii i wrażliwości na potrzeby innych poprzez naukę aktywnego słuchania (zachęcanie uczniów do uważnego wsłuchiwania się w to, co mówią inni, prowadzenie rozmów o emocjach (omawianie uczuć oraz emocji, zarówno własnych, jak i innych ludzi) oraz wspólne działania – angażowanie uczniów w wolontariat lub działania charytatywne, które pozwalają im zobaczyć świat z perspektywy innych	− organizowanie zajęć, w których uczeń ma możliwość stawiania pytań, analizowania zachowań, wymiany poglądów na temat tego, czym jest empatia, wrażliwość na potrzeby innych czynienie dobra, współpraca	− wychowawcy	przez cały rok
		− prowadzenie zajęć kształtujących umiejętności wczuwania się w stany emocjonalne i sytuacje innych ludzi (dostrzeganie jego emocji i uznawanie potrzeb)	− wychowawcy − nauczyciele − pedagog − psycholog	przez cały rok
		− rozwijanie kompetencji społecznych uczniów poprzez empatyczne zachowania – nauka nazywania emocji, poznanie symbolu empatycznego słuchania i mówienia – żyrafy – kształtowanie właściwego zrozumienia postaw	− wychowawcy, − nauczyciele, − pedagog, − pedagog	przez cały rok

		− organizacja przestrzeni edukacyjnej, która sprzyja rozwijaniu u uczniów empatii i wrażliwości na potrzeby innych – współpraca ze środowiskiem rodzinnym uczniów, − prowadzenie: ● rozmów z uczniami, dokonywanie oceny czym jest empatia, wrażliwość na potrzeby innych – kreowanie u uczniów postawy współpracy i pomocy, ● rozwijanie wrażliwości na potrzeby innych ludzi, dostrzeganie pozytywnych cech u innych, ● nabywanie umiejętności wczuwania się w stany emocjonalne i sytuacje innych ludzi – budowanie u dzieci świadomości własnych uczuć, ● czynienie dobra wobec innych z jednoczesnym kształtowaniem poczucia własnej wartości i pewności siebie, która jest potrzebna w wyznaczaniu własnych granic	− wychowawcy, − nauczyciele, − pedagog, − psycholog	przez cały rok

		− kształtowanie postaw akceptacji, tolerancji w zakresie różnic rasowych, kulturowych, religijnych, intelektualnych, fizycznych itp.	− wychowawcy, − nauczyciele, − pedagog, − psycholog	przez cały rok
		− kształtowanie postawy odpowiedzialności za życie/zdrowie swoje i innych	− nauczyciele, − wychowawcy, − pedagog, − psycholog, − policjant	przez cały rok
		− kształtowanie postaw współodpowiedzialności uczniów za wizerunek szkoły	− wychowawcy, − samorząd uczniowski	przez cały rok
		− motywowanie rodziców do sprawowania większej kontroli nad dziećmi (wypełnianie obowiązku szkolnego do 18 roku życia)	− dyrekcja, − wychowawcy, − pedagog, − psycholog	przez cały rok
		− wpływanie na poprawę komunikacji interpersonalnej jako podstawę efektywnej współpracy między interesariuszami szkoły (dyrektor – nauczyciele – uczniowie – rodzice)	− dyrekcja, − wychowawcy, − rodzice, − samorząd uczniowski	przez cały rok
		− wspieranie rodziców w trosce o rozwój dziecka niepełnosprawnego	− wychowawcy − nauczyciele − pedagog	przez cały rok
5.	Działania profilaktyczne	− organizacja zajęć mających na celu wyeliminowanie niepożądanych zachowań, takich jak: agresja, brak tolerancji, przemoc w tym przemoc psychiczna, zachowania dyskryminacyjne, cyberprzemoc	− dyrekcja, − wychowawcy, − nauczyciele, − pedagog	przez cały rok

		− systematyczna edukacja uczniów w zakresie radzenia sobie z własnymi trudnymi uczuciami	− wychowawcy, − nauczyciele, − pedagog, − psycholog	przez cały rok
		pogadanki, dyskusje na lekcjach z wychowawcą – respektowanie przez uczniów zbioru zasad obowiązujących w szkole	− wychowawcy	przez cały rok
		− stała współpraca pracowników szkoły w zakresie zaobserwowanych negatywnych zachowań uczniów – reagowanie na wszystkie niepożądane zachowania	− wychowawcy, − nauczyciele	przez cały rok
		− rozwijanie dobrych relacji pomiędzy nauczycielami a uczniami, uczniami i pracownikami szkoły oraz rodzicami	− wychowawcy, − nauczyciele	przez cały rok
		− kształtowanie pożądanych społecznie postaw wobec zagrożeń cywilizacyjnych; propagowanie informacji o zagrożeniach cywilizacyjnych (terroryzm, choroby, głód) – jak sobie radzić, gdzie szukać pomocy	− wychowawcy, − nauczyciele	przez cały rok
6.	Kontynuacja działań promujących higienę cyfrową i bezpiecznego poruszania się w sieci, rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie	− nauczanie informatyki od klasy I – uświadamianie konsekwencji korzystania z różnych źródeł informacji – wykorzystanie projektów	− wychowawcy, − nauczyciele przedmiotu	przez cały rok

		− bezpieczeństwo w Internecie – kształtowanie u uczniów umiejętności stosowania zasad ochrony osobistej, ochrony danych, ochrony tożsamości cyfrowej, krytycznego podejścia do treści publikowanych w Internecie i mediach społecznościowych, naturalnego i odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznych	− wychowawcy, − nauczyciele przedmiotu	przez cały rok
		− wsparcie edukacji informatycznej i medialnej w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu, kształtowanie krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie, − warsztaty dla uczniów klas o antyprzemocowych relacjach rówieśniczych, − pogadanki na temat krytycznego podejścia do treści publikowanych w Internecie i mediach społecznościowych oraz negatywnego wpływu spędzania czasu wolnego przed komputerem	− wychowawcy, − nauczyciele przedmiotu	przez cały rok

		– prowadzenie lekcji bibliotecznych o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym dotyczących rozpoznawania fake newsów, sprawdzania wiarygodności źródeł informacji oraz zapobiegania plagiatowi - z uwzględnieniem zasad samodzielnego tworzenia prac, podawania źródeł i poszanowania praw autorskich.	– nauczyciel bibliotekarz	– w ciągu roku

7.	Profilaktyka zagrożeń	− kształtowanie społecznie pożądanych postaw wobec zagrożeń cywilizacyjnych: ● omówienie zagrożeń związanych z życiem i zdrowiem, przemocą i krzywdzeniem nieletnich, z przemocą rówieśniczą, w rodzinie, cyberprzemocą, uświadomienie potrzeby ochrony danych osobowych, ● spotkania z przedstawicielami policji (analiza konsekwencji zachowań przemocy w sieci, możliwość szukania pomocy), ● „Co to jest stalking – jak sobie z nim radzić?”, ● „Co to jest cyberprzemoc – jak sobie z nią radzić?”, ● ustalenie zasad netykiety w szkole, ● kształtowanie krytycznego podejścia do treści publikowanych w Internecie i mediach społecznościowych	− wychowawcy, − przedstawiciele policji, przedstawiciele fundacji – materiały informacyjne	cały rok szkolny
		− współpraca z instytucjami udzielającymi pomocy i wsparcia – diagnozowanie środowiska	− nauczyciele	przez cały rok

		– ochrona ofiar przemocy w tym przemocy w rodzinie: ● rozmowy z uczniem, konsultacje z rodzicami, procedura Niebieskiej Karty, ● uczestnictwo nauczycieli w szkoleniach z psychoterapeutą ds. pomocy rodzinie, ● przypominanie uczniom zasad Standardów Ochrony Małoletnich oraz sposobów uzyskania pomocy, ● gazetki tematyczne	– wychowawcy, – pedagog, psycholog	przez cały rok

ORGANIZACJA DZIAŁAŃ DLA NAUCZYCIELI

Zadania		**Formy realizacji**		
Organizacja doskonalenia zawodowego – kursy, warsztaty, szkolenia		Dostarczanie nauczycielom informacji o dostępnych formach doskonalenia poza szkołą, np. na temat kształtowania postaw i zachowań prozdrowotnych, wspierania aktywności fizycznej uczniów, zachowań służących zdrowiu, rozwijanie sprawności fizycznej uczniów		
Organizacja wewnątrzszkolnego doskonalenia – doskonalenie kompetencji nauczycieli i wychowawców		Organizacja szkoleniowych rad pedagogicznych, np.		
8.	Wartości, normy, wzory zachowań – kultura, dbanie o klimat szkoły	– promowanie norm i wartości, kultywowanie tradycji i obyczajów szkoły – m.in. postaw pomagania innym – udział młodzieży w imprezach szkolnych i konkursach nt. szacunku, empatii	– wychowawcy – kształtowania postaw patriotycznych, społecznych i obywatelskich, odpowiedzialności za region i ojczyznę, dbałości o bezpieczeństwo własne i innych, profilaktyki przemocy rówieśniczej, zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, wsparcia w kryzysach psychicznych, profilaktyki uzależnień, pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego, – promowania higieny cyfrowej i bezpiecznego poruszania się w sieci, rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie, – promocji kształcenia zawodowego w szkołach podstawowych oraz w środowisku pracodawców, wzmocnienie roli doradztwa zawodowego, – wspieranie aktywności poznawczej i poczucia sprawczości ucznia poprzez promowanie oceniania kształtującego i metod aktywizujących w dydaktyce, – wspieranie wdrażania zmian wynikających z Reformy26. Kompas Jutra, w tym tworzenie – nauczyciele	przez cały rok przez cały rok
9.	Działania profilaktyczne	– promocja postaw: empatii i solidarności, życzliwości i współpracy, odpowiedzialności społecznej, tolerancji i szacunku dla różnorodności, – przeciwdziałanie objawom agresji, nietolerancji, dyskryminacji – dostosowanie warunków nauki, opieki i wychowania poprzez organizację pogadanek	– dyrekcja, – wychowawcy, – nauczyciele, – pedagog, – psycholog, – rodzice / opiekunowie	przez cały rok

	szkoły wymagającej, wspierającej i przyjaznej rozwojowi ucznia. Uzyskanie wiedzy na temat norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia dziecka w tym zdrowia psychicznego wieku rozwojowego. Współdziałanie nauczycieli ze specjalistami, instytucjami i organizacjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny, placówkami zajmującymi się ochroną zdrowia, zwłaszcza zdrowia psychicznego oraz ochroną dzieci przed krzywdzeniem.
Propagowanie literatury na temat profilaktyki w szkole	Udostępnianie materiałów szkoleniowych. Gromadzenie literatury na temat szkolnej profilaktyki.

KIERUNKI DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

1. **Współdziałanie z rodzicami w zakresie kontroli absencji uczniów:**

Lp.	Działania	Osoby odpowiedzialne	Czas działania	Sposób ewaluacji
1.	Kontrola frekwencji uczniów i szybka interwencja w razie potrzeby	− wychowawcy − nauczyciele − pedagog	przez cały rok	− wpisy w dzienniku
2.	Indywidualne rozmowy z uczniami niesystematycznie uczęszczającymi na zajęcia lekcyjne i ich rodzicami	− dyrekcja − wychowawcy − pedagog	przez cały rok	− wpisy w dzienniku
3.	Stosowanie ciekawych metod pracy na lekcjach, w tym metod aktywizujących	− nauczyciele	przez cały rok	− ankieta
4.	Konsekwentne wymaganie znajomości tematyki zajęć, na których uczeń był nieobecny	− nauczyciele	przez cały rok	− ankieta
5.	Stały kontakt z rodzicami/opiekunami ucznia przez e-dziennik	− wychowawcy − nauczyciele	przez cały rok	− wpisy w dzienniku

2. **Motywowanie uczniów do aktywnego stylu życia:**

Lp.	Działania	Osoby odpowiedzialne	Czas działania	Sposób ewaluacji

1.	Stosowanie metod aktywizujących w pracy z uczniami	− wychowawcy − nauczyciele	przez cały rok	− analiza ocen z przedmiotów
2.	Nagradzanie uczniów za rzeczywiste osiągnięcia i umiejętności	− wychowawcy − nauczyciele	przez cały rok	− analiza dokumentacji
3.	Nagradzanie uczniów za zaangażowanie w pracę i trud włożony w wykonanie zadań	− nauczyciele poszczególnych przedmiotów	przez cały rok	− wpisy w dzienniku
4.	Prowadzenie zajęć z uczniami nt. skutecznych metod gospodarowania czasem wolnym	− wychowawcy − pedagog − psycholog	przez cały rok	− wpisy w dzienniku
5.	Przygotowanie uczniów do konkursów i olimpiad przedmiotowych	− nauczyciele	przez cały rok	− wpisy w dzienniku

3. **Profilaktyka uzależnień:**

Lp.	**Działania**	**Osoby odpowiedzialne**	**Czas działania**	**Sposób ewaluacji**
1.	Zapraszanie do współpracy osób z zewnątrz, zajmujących się profilaktyką antynarkotykową	− pedagog − psycholog − policjant	przez cały rok	− wpisy w dzienniku specjalisty, − wpisy w dziennikach lekcyjnych
2.	Ewentualne interwencje, konsultacje dla uczniów i rodziców	− wychowawcy − pedagog	przez cały rok	− wpisy w dzienniku pedagoga
3.	Zapoznanie rodziców ze statutem szkoły, programem wychowawczo-profilaktycznym	− wychowawcy	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych
4.	Przestrzeganie procedur postępowania w przypadku zagrożenia narkomanią, alkoholizmem itp.	− rada pedagogiczna	przez cały rok	− notatki służbowe
5.	Zaznajomienie uczniów oraz rodziców z fachową literaturą, naukowymi stronami internetowymi	− pedagog	przez cały rok	− wpisy w dzienniku pedagoga

6.	Współpraca z przychodnią uzależnień i współuzależnień	− pedagog	przez cały rok	− wpisy w dzienniku pedagoga

Zapobieganie paleniu papierosów:

Lp.	Działania	Osoby odpowiedzialne	Czas działania	Sposób ewaluacji
1.	Lekcje na temat szkodliwości palenia papierosów i e-papierosów	− wychowawca − pedagog − psycholog − pielęgniarka − sanepid	przez cały rok	− wpisy w dzienniku specjalisty, − wpisy w dziennikach lekcyjnych
2.	Kształtowanie wśród uczniów asertywności i poczucia własnej wartości	− wychowawcy − pedagog − psycholog	przez cały rok	− wpisy w dzienniku specjalisty, − wpisy w dziennikach lekcyjnych
3.	Ewentualna interwencja w przypadku pojawiających się zagrożeń	− wychowawcy − pedagog	przez cały rok	− wpisy w dzienniku pedagoga
4.	Zaproponowanie uczniom ciekawej oferty zajęć pozalekcyjnych w celu rozwijania osobistych pasji i zainteresowań, aktywne spędzanie czasu wolnego	− wychowawcy − nauczyciele	przez cały rok	− wpisy w dziennikach zajęć pozalekcyjnych
5.	Wdrażanie uczniów do uczestnictwa w kulturze środowiska lokalnego	− dyrekcja − wychowawcy − nauczyciele	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych
6.	Udział w działaniach edukacyjnych z okazji Światowego Dnia bez Tytoniu	− pedagog − nauczyciele biologii − sanepid	31 maja każdego roku	− fotoreportaż z akcji

Zapobieganie alkoholizmowi:

Lp.	Działania	Osoby odpowiedzialne	Czas działania	Sposób ewaluacji

1.	Lekcje wychowawcze dotyczące prawa karnego związanego ze spożywaniem alkoholu	− wychowawcy − pedagog − policjant	przez cały rok	− wpisy w dzienniku pedagoga, − wpisy w dziennikach lekcyjnych
2.	Uczenie sposobów asertywnego odmawiania alkoholu	− wychowawcy − pedagog	przez cały rok	− wpisy w dzienniku pedagoga, − wpisy w dziennikach lekcyjnych
3.	Stosowanie się ściśle do procedur postępowania, jakie posiada szkoła na wypadek spożywania alkoholu na terenie szkoły i poza nią (wycieczki szkolne)	− rada pedagogiczna	przez cały rok	− notatki służbowe
4.	Współpraca z przychodnią uzależnień i współuzależnień	− pedagog	przez cały rok	− wpisy w dzienniku pedagoga

4. **Uczenie sposobów radzenia sobie ze stresem:**

Lp.	**Działania**	**Osoby odpowiedzialne**	**Czas działania**	**Sposób ewaluacji**
1.	Lekcje wychowawcze na temat stresu	− wychowawcy − pedagog	przez cały rok	− wpisy w dzienniku pedagoga, − wpisy w dziennikach lekcyjnych
2.	Tworzenie przyjaznej atmosfery w szkole	− rada pedagogiczna	przez cały rok	− ankieta
3.	Przygotowanie uczniów klas VII–VIII do podejmowania świadomych decyzji edukacyjno-zawodowych oraz poznawania dalszych ścieżek kształcenia	− dyrekcja − wychowawcy − nauczyciele poszczególnych przedmiotów	pierwszy semestr	− wpisy w dziennikach lekcyjnych

4.	Poradnictwo indywidualne	− wychowawca − pedagog − pielęgniarka	przez cały rok	− wpisy w dzienniku pedagoga
5.	Niezwłoczne organizowanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej	− pedagog − psycholog	przez cały rok	− wpisy w dzienniku specjalisty
6.	Organizacja doraźnej pomocy w sytuacjach kryzysowych i stresogennych (np. choroba, trudna sytuacja rodzinna lub inne zdarzenie kryzysowe)	− dyrekcja − wychowawcy − pedagog − OPS	przez cały rok	− wpisy w dzienniku pedagoga

5. **Promocja zdrowego trybu życia w szkole:**

Lp.	**Działania**	**Osoby odpowiedzialne**	**Czas działania**	**Sposób ewaluacji**
1.	Zwracanie uwagi na postawę ciała na lekcjach wychowania fizycznego	− nauczyciele wychowania fizycznego	przez cały rok	− notatki służbowe
2.	Rozwijanie zainteresowań sportowych	− nauczyciele wychowania fizycznego	przez cały rok	− zawody sportowe, − scenariusze zajęć
3.	Propagowanie zdrowego stylu odżywiania się i wskazywanie zagrożeń wynikających z zaburzeń odżywiania	− nauczyciele wychowania fizycznego − nauczyciel biologii	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych, − ankiety
4.	Program profilaktyki HIV/AIDS	− wychowawcy − pedagog − przedstawiciel sanepidu	przez cały rok	− wpisy w dzienniku pedagoga, − wpisy w dziennikach lekcyjnych

5.	Wskazanie sposobów zapobiegania chorobom cywilizacyjnym	− nauczyciel biologii	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych
6.	Korzystanie z aplikacji mobilnych – nagradzanie za trud i wysiłek włożony w trening podczas zajęć	− nauczyciele wychowania fizycznego	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych
7.	Organizacja zawodów sportowych oraz udział w nich	− nauczyciele wychowania fizycznego	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych

6. **Profilaktyka przemocy rówieśniczej – zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy w grupie rówieśniczej poprzez:**

Lp.	Działania	Osoby odpowiedzialne	Czas działania	Sposób ewaluacji
1	**Tworzenie bezpiecznego środowiska –** opracowanie wspólnie z uczniami zasad obowiązujących w klasie, określających granice i chroniących prawa każdego ucznia	− wychowawcy, − pedagog	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych
2.	**Pozytywne wzmocnienia – nagradzanie dobrych zachowań i postaw, promowanie współpracy i empatii**	− wychowawcy, − specjaliści	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych
3.	**Dbałość o atmosferę w klasie –** stworzenie atmosfery wzajemnego szacunku, zaufania i otwartości, w której uczniowie czują się bezpieczni i akceptowani	− wychowawcy, − specjaliści	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych

4.	**Budowanie pozytywnych relacji:** − integracja klasowa (organizowanie różnorodnych aktywności sprzyjających nawiązywaniu relacji i poznawaniu się uczniów, np. gry i zabawy integracyjne, wycieczki, wspólne projekty), − dialog i komunikacja: kształtowanie umiejętności komunikacji, aktywnego słuchania i rozwiązywania konfliktów w sposób konstruktywny	− wychowawcy, − specjaliści	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych

7.	**Reagowanie na przemoc:** − **rozpoznawanie sygnałów alarmowych** – symptomów przemocy i reagowanie na nie we właściwy sposób, − **stosowanie procedury interwencyjnej** – opracowanie jasnych procedur postępowania w przypadku wystąpienia przemocy, w tym zgłaszania incydentów i udzielania wsparcia ofiarom. **Współpraca z rodzicami, pedagogami, psychologami i innymi specjalistami** w celu zapewnienia uczniom kompleksowej pomocy	− wychowawcy, − nauczyciele, − specjaliści	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych
	Realizacja programów profilaktycznych dostosowanych do wieku i potrzeb uczniów, angażujących ich w działania na rzecz zdrowia, bezpieczeństwa i przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym	− wychowawcy, − nauczyciele, − specjaliści	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych

	Organizowanie szkolenia dla nauczycieli z zakresu zapobiegania i interwencji w sytuacjach przemocy rówieśniczej	− wychowawcy, − nauczyciele, − specjaliści	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych

7. **Wspieranie aktywności poznawczej i poczucia sprawczości ucznia:**

Lp.	**Działania**	**Osoby odpowiedzialne**	**Czas działania**	**Sposób ewaluacji**
1.	Upowszechnianie wiedzy na temat cyberprzemocy	− wychowawcy, − pedagog, − psycholog, − policjant	przez cały rok	− wpisy w dzienniku specjalisty, − wpisy w dziennikach lekcyjnych
2.	Upowszechnianie zagadnień związanych z bezpieczeństwem w życiu, zachowaniem w sytuacji zagrożeń oraz czasu pokoju i wojny	− wychowawcy, − pedagog, − psycholog, − policjant − wojsko	przynajmniej raz w miesiącu	- wpisy w dzienniku lekcyjnym
3.	Upowszechnianie wiedzy na temat bezpiecznego korzystania z mediów społecznościowych	− wychowawcy, − pedagog, − psycholog, − policjant	przez cały rok	− wpisy w dzienniku specjalisty, − wpisy w dziennikach lekcyjnych
4.	Podnoszenie kultury osobistej uczniów oraz kultury języka	− dyrekcja, − wychowawcy, − nauczyciele, − pedagog, − pracownicy administracji i obsługi	przez cały rok	− wpisy w dziennikach
5.	Promowanie postaw prospołecznych	− wychowawcy, − nauczyciele, − pedagog	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych
6.	Angażowanie uczniów w działalność wolontariatu	− wychowawcy, − nauczyciele, − pedagog	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych

8. **Promowanie higieny cyfrowej i bezpiecznego poruszania się w sieci, rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie:**

Lp.	Działania	Osoby odpowiedzialne	Czas działania	Sposób ewaluacji
1.	Prowadzenie zajęć dotyczących wad i zalet mediów	− wychowawcy, − pedagog − osoby z zewnątrz	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych, − wpisy w dzienniku pedagoga
2.	Prowadzenie zajęć na temat radzenia sobie z nieśmiałością, odrzuceniem, lękami, depresją	− wychowawcy, − pedagog, − psycholog, − osoby z zewnątrz	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych, − wpisy w dzienniku specjalisty
3.	Nauka udzielania pierwszej pomocy	− wychowawcy, − pedagog	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych, − wpisy w dzienniku specjalisty
4.	Rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie	− nauczyciel informatyk, − wychowawcy	przez cały rok	− wpisy w dziennikach lekcyjnych, − wpisy w dzienniku specjalisty

EWALUACJA PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO

1. Program poddawany będzie ewaluacji formatywnej (bieżącej) i konkluzywnej (sumarycznej).
2. Celem ewaluacji jest:
   − uzyskanie informacji o przebiegu realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego,
   − uzyskanie informacji o efektach realizacji programu,
   − uzyskanie rzetelnej, obiektywnej informacji na temat sytuacji wychowawczej w szkole,
   − modyfikacja zadań i działań wychowawczo-profilaktycznych,
   − opracowanie programu poprawy efektywności działań.

3. Informacje do ewaluacji zbierane będą:
   - metodą bezpośrednią (np. obserwacja, wywiad, rozmowa, analiza dokumentów szkolnych, analiza zachowania i osiągnięć uczniów),
   - metodą pośrednią (np. ankiety, sondaże, kwestionariusze badania postaw).
4. Ewaluatorami będą pracownicy pedagogiczni i niepedagogiczni szkoły.

Przykładowe scenariusze zajęć

Scenariusz zajęć: „Zdrowy styl życia – mój wybór”

Przedmiot: wychowanie fizyczne / godzina wychowawcza / edukacja prozdrowotna
Czas trwania: 45 minut
Grupa: uczniowie klas IV–VIII SP
Cele ogólne:

- Kształtowanie postaw prozdrowotnych.
- Uświadomienie znaczenia aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania.
- Rozwijanie umiejętności dokonywania świadomych wyborów dotyczących zdrowia.

Cele szczegółowe (uczeń):

- potrafi wymienić elementy zdrowego stylu życia,
- rozpoznaje skutki braku ruchu i niezdrowego odżywiania,
- potrafi zaplanować jeden zdrowy nawyk do wprowadzenia w codzienność,
- aktywnie uczestniczy w prostych ćwiczeniach ruchowych.

Metody pracy: burza mózgów, dyskusja, praca w grupach, ćwiczenia ruchowe, karta pracy.
Formy pracy: indywidualna, grupowa, zespołowa.
Środki dydaktyczne: tablica/flipchart, markery, karty pracy, muzyka, piłki/skakanki (opcjonalnie).

Przebieg zajęć

1. Wstęp (5 min)

- Nauczyciel zadaje pytanie: **„Co to znaczy żyć zdrowo?”**
- Uczniowie spontanicznie podają skojarzenia (np. sport, owoce, sen, brak papierosów).
- Nauczyciel zapisuje hasła na tablicy i podkreśla, że zdrowie zależy w dużej mierze od codziennych wyborów.

2. Mini wykład i burza mózgów (10 min)

- Krótkie wprowadzenie: filary zdrowego stylu życia (aktywność fizyczna, zdrowe odżywianie, higiena, odpoczynek, unikanie używek).
- Uczniowie w grupach przygotowują plakaty/diagramy pt. **„Mój przepis na zdrowie”** – wpisują przykłady działań prozdrowotnych.
- Prezentacja efektów na forum klasy.

3. Ćwiczenia ruchowe – aktywna przerwa (10 min)

- Krótki zestaw prostych ćwiczeń: rozciąganie, pajacyki, podskoki, krótki bieg w miejscu, elementy zabawy z piłką lub skakanką.
- Nauczyciel podkreśla, że nawet **5–10 minut ruchu w ciągu dnia poprawia koncentrację i samopoczucie**.

4. Dyskusja i praca indywidualna (15 min)

- Rozmowa kierowana: **„Jakie są konsekwencje braku ruchu i złej diety?”** – uczniowie wymieniają (otyłość, choroby, zmęczenie, słaba kondycja, stres).
- Rozdanie kart pracy: zadanie **„Mój plan na zdrowie”** – każdy uczeń wpisuje 1 nawyk, który chce wprowadzić od dziś (np. 20 minut spaceru, więcej wody, mniej słodyczy, regularny sen).
- Chętnie dzielą się swoimi pomysłami z grupą.

5. Podsumowanie i refleksja (5 min)

- Powtórzenie kluczowych haseł: **ruch, zdrowe jedzenie, odpoczynek, higiena, pozytywne relacje**.

- Hasło końcowe: **„Moje zdrowie – mój wybór”**.

Ewaluacja

- Nauczyciel pyta uczniów: „Czego nowego się dziś dowiedzieliście?”
- Uczniowie sygnalizują kciukiem w górę/na boki/w dół, na ile zajęcia były dla nich przydatne.

Karta pracy – „Mój zdrowy styl życia”

Imię i nazwisko: ..... Klasa: .....

1. Prawda czy fałsz? (zakreśl właściwą odpowiedź)

1. Do prawidłowego funkcjonowania potrzebujemy co najmniej 8 godzin snu.
   ☐ Prawda ☐ Fałsz

2. Fast food i słodycze mogą być podstawą zdrowej diety.
   ☐ Prawda ☐ Fałsz

3. Regularna aktywność fizyczna poprawia koncentrację i samopoczucie.
   ☐ Prawda ☐ Fałsz

4. Picie wody jest ważne dla zdrowia – dorosły człowiek powinien wypijać ok. 1,5–2 litry dziennie.
   ☐ Prawda ☐ Fałsz

5. Długie siedzenie przed ekranem bez przerw nie wpływa negatywnie na zdrowie.
   ☐ Prawda ☐ Fałsz

2. Uzupełnij zdania

a) Trzy produkty, które warto jeść codziennie, to: .....
b) Sport, który lubię lub chciałbym spróbować, to: .....
c) Aby dobrze dbać o zdrowie, codziennie powinienem: .....

3. Mój plan na zdrowie

Wybierz **jeden zdrowy nawyk**, który chcesz wprowadzić od dziś.
Opisz go krótko poniżej:

.....
.....

Podpis: .....

4. Moja ocena lekcji

Najbardziej podobało mi się: .....
Chciałbym następnym razem dowiedzieć się o: .....

Scenariusz zajęć: „Dbam o swój dobrostan – zdrowie psychiczne na co dzień”

Przedmiot: godzina wychowawcza / edukacja prozdrowotna
Czas trwania: 45 minut
Grupa: uczniowie klas IV–VIII SP

Temat: Wspieranie dobrostanu psychicznego i zdrowia psychicznego młodzieży

Cele ogólne

- Uświadomienie uczniom, czym jest dobrostan psychiczny.
- Rozwijanie umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji.
- Zapoznanie z prostymi technikami dbania o zdrowie psychiczne.
- Budowanie atmosfery wzajemnego wsparcia w klasie.

Cele szczegółowe (uczeń):

- potrafi wskazać czynniki wpływające na zdrowie psychiczne,
  zna sposoby radzenia sobie ze stresem i napięciem,
- potrafi nazwać swoje emocje i mówić o nich,
- wie, gdzie szukać pomocy w trudnych sytuacjach.

Metody pracy

burza mózgów, praca w grupach, dyskusja, ćwiczenia relaksacyjne, karta pracy „Moje sposoby dbania o siebie”.

Środki dydaktyczne

tablica/flipchart, markery, kartki A4, karta pracy, spokojna muzyka (opcjonalnie).

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie (5 min)

- Nauczyciel pyta: **„Co to znaczy czuć się dobrze – fizycznie i psychicznie?”**
- Krótka dyskusja – uczniowie podają przykłady (odpoczynek, przyjaźń, brak stresu, ruch, hobby).
- Wprowadzenie definicji: dobrostan psychiczny = stan równowagi, poczucia sensu, energii i umiejętności radzenia sobie z emocjami.

2. Ćwiczenie „Termometr uczuć” (10 min)

- Nauczyciel rozdaje kolorowe karteczki/karteczki A4.

- Zadanie: **Narysuj lub zapisz jedną emocję, którą najczęściej odczuwasz w szkole.**

- Chętni prezentują swoje kartki, nauczyciel prowadzi rozmowę: co pomaga w radzeniu sobie z trudnymi emocjami?

3. Praca w grupach – „Apteczka zdrowia psychicznego" (15 min)

- Klasa dzieli się na 3–4 grupy.
- Każda grupa przygotowuje plakat pt. **„Co pomaga dbać o moje zdrowie psychiczne"** – np. sen, rozmowa z przyjacielem, sport, muzyka, odpoczynek od telefonu, hobby.
- Prezentacja pomysłów na forum klasy.
- Nauczyciel podkreśla, że każdy ma inne sposoby, ale ważne, żeby je znać i stosować.

4. Ćwiczenie relaksacyjne (5 min)

- Krótka praktyka oddechowa: „Weź wdech licząc do 4, zatrzymaj oddech na 2, a potem wydech licząc do 6".
- Uczniowie próbują razem – celem jest poczucie wyciszenia i odprężenia.

5. Podsumowanie i refleksja (10 min)

- Rozdanie **kart pracy „Moje sposoby dbania o siebie"** – każdy uczeń zapisuje 2–3 działania, które pomagają mu w utrzymaniu dobrego samopoczucia.
- Nauczyciel kończy zajęcia hasłem:
  „Zdrowie psychiczne jest tak samo ważne jak zdrowie fizyczne – dbaj o nie codziennie".

Ewaluacja

- Uczniowie pokazują kciuk w górę/na boki/w dół, oceniając, na ile zajęcia były dla nich przydatne.
- Krótka rundka: „Jedna rzecz, którą zapamiętam z tej lekcji to…".

Karta pracy – „Moje sposoby dbania o siebie”

Imię i nazwisko: ..... Klasa: .....

1. Co pomaga mi czuć się dobrze?

(Narysuj lub zapisz swoje pomysły)

.....
.....
.....

2. Jak radzę sobie ze stresem?

.....
.....

3. Moje postanowienie na dziś

.....
.....

4. Mój nastrój teraz (zakreśl):

😀 🙂 😐 🙁 😢

Scenariusz zajęć: „Poznaję siebie – uczę się panować nad emocjami”

Przedmiot: godzina wychowawcza / edukacja prozdrowotna
Czas trwania: 45 minut
Grupa: uczniowie klas I–VIII

Cele ogólne

- Kształtowanie umiejętności samooceny i samoakceptacji.
- Uczenie konstruktywnego samokrytycyzmu (dostrzeganie błędów i uczenie się na nich).
- Rozwijanie zdolności samokontroli i panowania nad emocjami.

Cele szczegółowe (uczeń):

- potrafi wskazać swoje mocne i słabe strony,
- rozumie różnicę między samoakceptacją a krytyką samego siebie,
- zna sposoby panowania nad trudnymi emocjami,
- uczy się mówić o swoich uczuciach w bezpieczny sposób.

Metody pracy

burza mózgów, ćwiczenia indywidualne, praca w parach, dyskusja, karta pracy.

Środki dydaktyczne

kartki A4, markery, karta pracy „Poznaję siebie”.

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie (5 min)

- Nauczyciel zadaje pytanie: **„Czy łatwo jest oceniać siebie samego? Dlaczego tak lub dlaczego nie?”**
- Krótka dyskusja – podkreślenie, że samoocena powinna być realistyczna, oparta na akceptacji, ale też otwarta na poprawę błędów.

2. Ćwiczenie „Moje mocne strony” (10 min)

- Każdy uczeń zapisuje na kartce 3 swoje mocne strony.
- Następnie dobiera się w pary i wymienia się z kolegą/koleżanką, co napisał.

- Chętnie dzielą się na forum klasy.
- Nauczyciel podsumowuje: **akceptacja siebie zaczyna się od zauważenia tego, co w nas dobre.**

3. Ćwiczenie „Moje wyzwania” (10 min)

- Każdy uczeń zapisuje 2 obszary, które chciałby u siebie poprawić.
- Krótka rozmowa: jak można konstruktywnie pracować nad swoimi słabościami, zamiast się krytykować?

4. Samokontrola emocji – mini trening (10 min)

- Nauczyciel pyta: **„Jak reagujemy, gdy jesteśmy źli/zdenerwowani?”**
- Uczniowie wymieniają przykłady zachowań impulsywnych.
- Nauczyciel pokazuje techniki:
    - „liczenie do 10”,
    - oddech uspokajający,
    - przerwa (odejście na chwilę),
    - rozmowa z kimś zaufanym.
- Krótkie praktyczne ćwiczenie oddechowe.

5. Podsumowanie (10 min)

- Uczniowie otrzymują kartę pracy „Poznaję siebie”.
- Każdy uzupełnia: mocne strony, obszary do poprawy, moje sposoby panowania nad emocjami.
- Nauczyciel kończy zajęcia hasłem:
  „Akceptuję siebie, ale też uczę się być lepszą wersją siebie”.

Karta pracy – „Poznaję siebie”

Imię i nazwisko: ..... Klasa: .....

1. Moje mocne strony

.....
.....
.....

2. Moje obszary do poprawy

.....
.....

3. Jak mogę nad tym pracować?

.....
.....

4. Moje sposoby na opanowanie emocji, gdy jestem zły/zła

☐ Policzę do 10 przed reakcją
☐ Wezmę kilka głębokich oddechów
☐ Odejdę na chwilę, żeby się uspokoić
☐ Porozmawiam z kimś zaufanym
☐ Inny sposób: .....

Scenariusz zajęć: „Słowa i zachowania, które budują – jak dbać o kulturę języka?”

Przedmiot: godzina wychowawcza / język polski / edukacja prospołeczna
Czas trwania: 45 minut
Grupa: uczniowie klas I–VIII

Cele ogólne

- Uwrażliwienie uczniów na znaczenie kultury języka.
- Rozwijanie postaw szacunku wobec innych w komunikacji.
- Uczenie kulturalnych form zachowań w różnych sytuacjach społecznych.

Cele szczegółowe (uczeń):

- potrafi podać przykłady słów grzecznościowych i kulturalnych zachowań,
- rozumie konsekwencje używania wulgaryzmów i niekulturalnych gestów,
- potrafi zaproponować kulturalne formy komunikacji w codziennych sytuacjach.

Metody pracy

burza mózgów, odgrywanie scenek, praca w grupach, dyskusja, karta pracy.

Środki dydaktyczne

tablica/flipchart, karteczki, karta pracy „Kulturalne słowa i zachowania”.

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie (5 min)

- Pytanie do uczniów: **„Czy słowa mogą ranić? A czy mogą pomagać?”**
- Krótka dyskusja, przykłady sytuacji z życia codziennego.

---

2. Burza mózgów – „Słowa, które budują” (10 min)

- Nauczyciel prosi uczniów o wymienienie słów i zwrotów grzecznościowych (np. proszę, dziękuję, przepraszam, dzień dobry).
- Zapisywanie na tablicy w formie „chmury słów”.
- Następnie uczniowie wskazują zwroty, których warto unikać (np. wyzwiska, wulgaryzmy).

3. Ćwiczenie – scenki (15 min)

- Uczniowie w parach lub grupach losują krótkie sytuacje:

    - proszenie o pomoc,
    - spóźnienie na lekcję,
    - rozmowa z kolegą w konflikcie,
    - pytanie w sklepie/szkole/bibliotece.

- Zadanie: odegrać sytuację najpierw „niekulturalnie”, a potem „kulturalnie”.
- Krótka rozmowa: jak zmienia się odbiór, gdy używamy kulturalnego języka?

4. Dyskusja – „Co to znaczy być kulturalnym?” (10 min)

- Nauczyciel kieruje rozmowę: kultura to nie tylko słowa, ale też zachowanie (gesty, ton głosu, szacunek do innych).
- Uczniowie tworzą krótką listę zasad: **„Kodeks kulturalnego ucznia”**.

5. Podsumowanie (5 min)

- Rozdanie kart pracy.
- Hasło końcowe:
  „Słowa mają moc – wybieraj te, które budują, a nie ranią”.

Karta pracy – „Kulturalne słowa i zachowania”

Imię i nazwisko: ..... Klasa: .....

1. Uzupełnij zdania:

a) Trzy słowa, których powinniśmy używać jak najczęściej:
.....

b) Słowo lub zwrot, którego chcę unikać:
.....

2. Połącz w pary

Dopasuj sytuację do kulturalnego zwrotu (narysuj linię):

- Proszę o pomoc.
- Dziękuję za pożyczoną książkę.
- Spóźniłem się na spotkanie.
- Kolega zrobił mi przysługę.

Zwroty:

- „Dziękuję ci bardzo!”
- „Przepraszam, że się spóźniłem.”
- „Czy mógłbyś mi pomóc?”
- „Doceniam to, że mi pomogłeś.”

3. Krótkie zadanie:

Dokończ zdanie:

Być kulturalnym to dla mnie znaczy … .....